

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 5, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 351/354:502

А. Ю. Якимчук,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування,
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне*

ГРАНТОВІ ПРОЕКТИ ЯК ЕКОНОМІЧНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ УКРАЇНИ

A. Y. Yakymchuk,

PhD in Economics, Associate Professor of department of Public Administration and Local management, NUWMNRU, Rivne

GRANT PROJECTS AS ECONOMIC INCENTIVES OF SOLVING THE PROBLEM OF BIODIVERSITY CONSERVATION OF UKRAINE

Розглянуто питання реалізації грантових проектів і програм у галузі збереження біорізноманіття. Проаналізовано діяльність та структуру фондів, що здійснюють надання грантової підтримки. Досліджено основні аспекти та особливості кооперації зусиль у галузі збереження біорізноманіття, виявлено недоліки здійснення міжнародної діяльності та запропоновано шляхи їх усунення. Особливу увагу автором приділено діяльності Глобального екологічного фонду (ГЕФ), як найбільшого фінансового інвестора заходів збереження біорізноманіття у світі. Проаналізовано обсяги фінансування природоохоронних проектів ГЕФ за певний період. Запропоновано основні заходи удосконалення політики отримання грантів на збереження біорізноманіття.

The question of the implementation of grant projects and programs in the field of biodiversity conservation has been investigated. The activity and structure of funds currently providing grant support have been learned. The basic aspects and features of cooperative efforts in the field of biodiversity identified shortcomings for international and suggests ways to address them. Particular attention is paid to the Global Environment Facility (GEF) as the largest financial investor activities of biodiversity conservation in the world. Analysis of funding environmental projects GEF for the period has been done. The basic measures of improvement of policy to obtain grants of biodiversity conservation have been ordered.

Ключові слова: *гранти, фінансування, біорізноманіття, кооперація, міжнародна співпраця.*

Keywords: *grants, finansing, biodiversity, cooperation, international activity.*

Постановка проблеми. Вже впродовж багатьох років розвинені євро пейські держави вміло використовують кошти для вирішення різноманітних проблем соціально-економічного життя на певних територіях. Це стосується і проблеми збереження біорізноманіття, зокрема впровадження інноваційних природоохоронних технологій, очищення води і повітря, догляду за лісовими екосистемами, охорони рослинного і тваринного світу. В Україні інтерес до грантових проектів та програм останнім часом значно зростає, оскільки позитивний приклад грантоотримувачів стимулює до діяльності у цьому напрямку. Саме міжнародна співпраця та міжнародне фінансування здатні підвищити ефективність збереження біорізноманіття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання міжнародної співпраці та кооперації щодо здійснення екологічної політики висвітлювалося у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема А. Мартинюка, П. Гамана, М. Корецького, Н. Гудкової, Н. Гозак, Т. Микитина, І. Ємельянова, Я. Мовчана, Л. Мельника, М. Ладики, О. Тарасової, П. Скрипчука, В. Павлова, І. Синякевича, О. Дація та ін. Проте саме питанню кооперації зусиль щодо застосування грантових проектів та програм належної уваги не наділялося. Все це зумовило продовження наукових пошуків у цьому напрямі.

Постановка завдання. Дослідити процес залучення грантових проектів та програм у веденні політики збереження біорізноманіття на національному та міжнародному рівнях, виявити основні недоліки, запропонувати ефективні напрями долучення української спільноти до отримання грантів.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить європейський досвід, суттєву допомогу та підтримку у роботі вищих навчальних закладів має залучення штатних працівників до реалізації різноманітних грантових проектів та програм. Такі проекти здатні надавати не лише суттєву фінансову підтримку, але й відкривають широкі можливості у співпраці між університетами України та світу, дозволяють швидко знаходити партнерів за вузькоспеціалізованими дослідженнями, покращувати знання іноземних мов, рівень викладання дисциплін, удосконалювати матеріально-технічну базу та ін.

Вочевидь, найпростіший шлях фінансування полягає у зверненні до грантових програм міжнародних донорів, таких, як наприклад, Європейська комісія або Глобальний екологічний фонд (ГЕФ). Більшість міністерств і відомств, що відповідають за збереження і стан навколишнього середовища, як на національному, так й місцевому рівні також мають такі грантові програми. Цей тип грантових програм охоплює фінансування інформаційних або маркетингових кампаній, видання путівників і навчальних посібників, оплати пізнавальних поїздок у інші країни, здійснення наукових досліджень і розроблення місцевих планів з управління.

Існують різноманітні джерела грантових коштів [2; 4]:

1) позики – інвестиції у інфраструктуру, наприклад, для вдосконалення місцевих очисних споруд, зазвичай потребують додаткових коштів, які можуть бути отримані у вигляді кредитів. Низка спеціалізованих фінансових структур, наприклад, Всесвітній банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Північна фінансова кооперація навколишнього середовища (Nordic Environmental Finance Cooperation, NEFCO) надають такі позики на пільгових умовах, якщо до заявки прикладений детальний бізнес-план, що показує джерела повернення цих коштів (наприклад шляхом підвищення курортних зборів, цін на послуги водовідведення і каналізації або за рахунок бюджетів майбутніх періодів);

2) приватні спонсори – затрати на інформаційні або інноваційні центри у деяких випадках можуть покриватися за рахунок грантів. Місцеві фірми та приватні інвестори також підтримують цю діяльність, якщо вони впевнені у відкритості (гласності) і правильності їх стратегій. Це включає своєчасне поширення прес-релізів і інших звітів про стан справ. Проте для того, щоб досягти фінансування від приватних спонсорів, необхідні знання та досвід;

3) добровольці – залучення волонтерів до участі у деяких програмах може допомогти зекономити кошти і інші ресурси. Це досягається шляхом залучення нових осіб, або діючи у кооперації із некомерційними природоохоронними організаціями. Деякі організації не в змозі в силу певних обставин брати участь у фінансуванні, але яють можливість надавати консультативну чи технічну допомогу ,наприклад, надаючи можливість деякий час безоплатно працювати у лабораторіях.

Особливе місце у розробленні грантових проектів, їх реалізації належить вищим навчальним закладам. Наприклад, впродовж 2007-2012 рр. Національним університетом водного господарства та природокористування було реалізовано понад 40 грантових проектів і розробок (табл. 1). За даними сектору роботи з грантами, впродовж цього періоду лише 12 кафедр із 45 брали участь у міжнародних грантових проектах (близько 27 % від загальної їх кількості).

Таблиця 1.
Реалізовані грантові проекти НУВГП впродовж 2007-2012 рр.

№ з/п	Назва кафедри	Кількість проектів	Сума фінансування	Виконавці/учасники
1	2	3	4	5
1.	Архітектури	7	Не подано	Ричков П.А., Михайлишин О.Л., Бене-дюк П.О., Смолин М.В., Станкевич Т.В.
2.	Технології будівельних виробів та матеріалознавства	3	Наведено частково (£ 220)	Дворкін Л.Й., Дворкін О.Л., Лушнікова Н.В.
3.	Гідромеліорацій	4	85 тис. євро	Лазарчук М.О., Сапсай Г.І., Рокочинський А.М.
4.	Експлуатації ГМС	1	305 тис. норв. крон	Гіроль М.М., Герасімов Є.Г.
5.	Гідротехнічних споруд	1	Не наведено	Хлапук М.М.
6.	Хімії	1	Не наведено	Вербецька К.Ю.
7.	Обліку і аудиту	6	Не наведено	Вовк В.М., Зубілевич С.Я.
8.	Іноземних мов	9	Не наведено	Вакуленко О.Л., Сахнюк О.В., Тимошук І.О., Тимошук Т.О., Осіпчук Н.В., Шикила А.В., Семенюк О.П., Зарва О.М.
9.	Менеджменту	3	Не наведено	Окорський В.П., Скрипчук П.М., Кожушко Л.Ф., Пальчевська А.В.
10.	Трудових ресурсів та підприємництва	1	Не подано	Студенти: Чугай В., Мельничук М., Кропивко Д., Копейка І., Ішук О., Козачук А., Коверза Н., Процюк З., Соколюк О., Серілко О., Новицький О.
11.	Управління транспортною інфраструктурою	1	Не подано	
12.	Розробки родовищ корисних копалин	6	99 218 (не фінансувалися); 18,5 тис. дол.	Маланчук З.Р., Гнеушев В.О., Боблях С.Р.
	Всього	43		1,4 млн.грн.

Завдяки співпраці з Норвезьким природничим університетом та участі науковців НУВГП у міжнародному проекті проекту «Водна гармонія» разом з науковцями із Білорусі, Казахстану, Таджикистану, Норвегії, Колумбії, Шрі-Ланки у Норвегії стажувались четверо представників НУВГП. Одним із завдань проекту є взаємодія і обмін досвідом партнерів консорціуму з іншими програмними проектами ЄВРАЗІЯ, де брали участь доцент кафедри водовідведення, теплогазопостачання та вентиляції Андрій Гіроль, доцент кафедри експлуатації гідромеліоративних систем Євгеній Герасімов, а також четверокурсники факультету водного господарства Віталій Магель та Діана Мартинюк.

З 2005 року університет бере участь у програмі Європейського Союзу «Темпус». Успішно реалізовано три таких проекти кафедрою гідромеліорацій – Міжнародний проект Tempus JEP 23260 «DNEPR» (2005-2008 рр.); Міжнародний проект «FLOODWISE», (2010-2012 рр.); Міжнародний проект Tempus IV «КРЕДО» – докторська програма відновлювальної енергетики та екології (№ 510952 TEMPUS-2010 SE-JPCR (2011-2013 рр.)).

В цілому, у реалізації проектів було задіяно: докторів наук, професорів – 11 осіб; кандидатів наук, доцентів – 23 особи; старших викладачів – 9 осіб; асистентів – 10 осіб; аспірантів – 8 осіб; студентів – 25 осіб. Тобто, кожен восьмий викладач університету залучався до роботи (або 12 % від загальної чисельності). Звичайно, такі показники вимагають покращання роботи із грантовими проектами.

Приблизна сума фінансування за усіма проектами становить: 18,5 тис. дол. США; 305 тис. норвезьких крон; 220 англ. фунтів; 85 тис. євро; всього понад 1, 4 млн. грн.

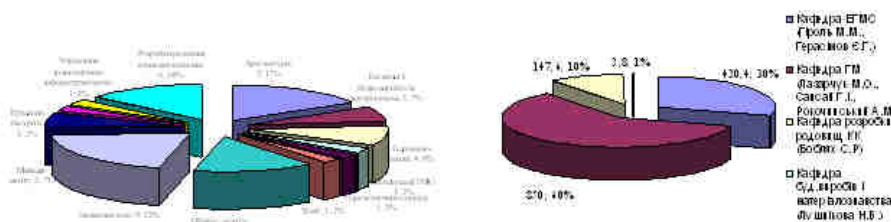

Рис. 1. Кількість реалізованих грантових проектів за кафедрами НУВГП

Рис. 2. Фінансування за проектами

З січня 2013 року по цей час співробітниками університету подано заявок на 24 проекти.

Існує велика кількість фондів, зацікавлених у співпраці із ВНЗ України, громадськими організаціями, державними установами щодо збереження біорізноманіття. Дамо їм коротку характеристику (рис. 3).

American Expres Foundation. Даний американський фонд фокусує діяльність на освіті (економіка, фінанси, середня, після вузівська), захисті навколишнього середовища, навчанні в університетах.

Alton Jones Foundation. Організація підтримує переважно проекти, що сприяють збереженню біологічного різноманіття, веденню економічної політики згідно з екологічними принципами, розвиток нових джерел енергії, запобігання систематичному забрудненню, сприяння контролю та у кінцевому підсумку знищенню ядерних арсеналів, запобігання масових викидів радіоактивних матеріалів.

Грантодавці (фонди), що займаються збереженням біорізноманіття

American Expres Foundation	W. Alton Jones Foundation	Chevron Corporate Contributions	Conservation Foundation	Cottonwood Foundation	Environmental Partnership for Central Europe

and Programs					
Ford Foundation	German Marshall Fund of the United States	The John Merc Fund	McArthur Foundation	Milieukontakt Oost-Europa	Partnerstwo dla Srodowiska
Ploughshares Foundation	Turner Foundation	WWF – World Wildlife Foundation	Програма «Малі про-екти Посо-льства Королівства Нідерланди»	World Bank Small Grants Program	USAID

Рис. 3. Світові організації щодо збереження біорізноманіття

Chevron Corporate Contributions and Programs. Корпорація зосереджує свою діяльність на таких двох напрямках: освіта з акцентом на підтримання розвитку точних наук, людських ресурсів; якісний рівень освіти і рівноправний доступ до освіти представників усіх верств населення; навколишнє середовище з акцентом на збереження дикої природи та природного середовища.

Conservation Foundation. Фонд зосереджує свою діяльність на захисті навколишнього середовища. Фінансує програми збереження біорізноманіття, очищення води, підтримання стабільності клімату.

Cottonwood Foundation. Фундація має широкий спектр діяльності, фінансує такі напрямки програм як захист навколишнього середовища, підтримання культурного різноманіття, допомога людям задовольнити свої основні потреби; підтримання роботи волонтерів. Даний фонд у пошуках організацій, для яких малі гранти мають велике значення.

Environmental Partnership for Central Europe. Фонд здійснює надання малих грантів та технічної і організаційної підтримки у допомозі Чехії, Угорщині та Польщі вирішувати проблеми з охорони навколишнього середовища. Фонд надає підтримку неурядовим організаціям та органам місцевого самоврядування.

Ford Foundation. Підтримує проекти, які стосуються насамперед юридичних та законодавчих реформ (у тому числі захист прав людини, громадські права і свободи, діяльність, спрямована на створення правових рамок функціонування неурядових організацій), розвиток ринкової економіки і пов'язаних із цим господарських змін та охорони навколишнього середовища.

German Marshall Fund of the United States. Фонд надає перевагу проектам, які реалізуються в Центрально-Східній Європі спільно з американським партнером, хоча це не обов'язкова умова. Перевага надається проектам, які вимагають відносно малої підтримки в порівнянні з очікуваними ефектами. Дана організація фінансує проекти в таких п'яти галузях: економічна співпраця та конкуренція; навколишнє середовище; політичні та громадські лідери; реформи в країнах Центральної та Східної Європи; іміграція та інтеграція.

The John Merc Fund. В першу чергу представники даного фонду цікавляться проектами, які стосуються таких сфер: навколишнє середовище (в першу чергу проекти ефективного використання енергії, відновлюваних джерел енергії чи способів, які зменшують знищення лісів); захист прав людини (підтримка діяльності американських організацій стосовно дослідження, задокументування та виявлення випадків порушення прав людини та підтримка НОУ діяльності цього типу в інших країнах); підтримка можливостей підготовки адвокатури в сфері захисту прав людини через навчання.

McArthur Foundation. Діяльність фонду зосереджується на чотирьох основних напрямках: енергія і оточуюче середовище; суспільство і закон; права людини; збереження миру в регіонах і між країнами.

Milieukontakt Oost-Europa. Організація ставить перед собою такі цілі: підтримання незалежних екологічних рухів у Центрально-Східній Європі; встановлення контактів і налагодження співпраці між нідерландськими та місцевими екологічними організаціями; передача досвіду та знань, якими володіють нідерландські екологічні організації екологічним організаціям у Центрально-Східній Європі.

Partnerstwo dla Srodowiska. Метою діяльності даного фонду є вирішення екологічних проблем у співпраці з екологічними організаціями, місцевою громадськістю і владними структурами. Фонд ініціює і підтримує заходи які спрямовані на тривале систематичне вирішення проблем, пов'язаних з охороною навколишнього середовища, збереженням біорізноманіття, охороною лісів.

Ploughshares Foundation. Напрямами діяльності фонду є: очищення радіоактивно забрудненого навколишнього середовища, боротьба з ядерним тероризмом, заборона протипіхотних мін, запобігання збройним конфліктам; обмеження торгівлі зброєю.

Turner Foundation. Фонд фінансує проекти, які містять вирішення проблем, пов'язаних із водою і токсичними речовинами, якістю повітря, енергією і транспортом; сферою проживання, населенням.

World Wildlife Foundation (WWF). Вкладає гроші у програми і проекти з охорони навколишнього середовища, збереження компонентів рослинного і тваринного світу, охороною боліт, річок, інших об'єктів, природно-заповідним фондом та діяльністю заповідників, національних природних парків.

Програма «Малі проекти Посольства Королівства Нідерланди». Напрямами проектів, які фінансує даний фонд зосереджені на зміцненні правової захищеності та гарантій прав людини; підвищенні діючої системи участі громадськості в процесі керівництва та прийняття рішень; організації семінарів з прав людини, вільних виборів, навколишнього середовища і т.д.; інформування громадськості шляхом поширення брошур та проспектів; випуск періодичного видання, присвяченого тематиці процесу суспільних змін.

World Bank Small Grants Program. У полі діяльності даного фонду знаходяться програми сприяння діалогу та розповсюдження інформації про міжнародний розвиток: основний акцент на проблемах соціально-економічного розвитку, таких, як зниження рівня бідності, захист навколишнього середовища, розвиток людських ресурсів, розвиток приватного сектора тощо.

USAID. Основними напрямками діяльності цієї організації є такі:

- перебудова сільського господарства та проведення земельної реформа;
- перебудова та вдосконалення сектора енергетики;
- великомасштабна та мала приватизація, розвиток ринків капіталу та бізнесу;
- економічна перебудова, особливо в галузі комерційного законодавства банківської системи, податкової системи, режимів відкритої торгівлі та інвестицій.

Міжнародне Товариство охорони фауни і флори (Fauna and Flora International) – здійснює захист рідкісних видів тварин і рослин; проведення польових досліджень; участь у глобальному природоохоронному русі. Вся діяльність товариства визначається наявністю наукової експертизи на глобальному рівні з врахуванням міжнародних природоохоронних інтересів. Товариство реалізує тематичні та регіональні проекти, що є комплексними програмами управління, охорони, освіти та стійкого розвитку. Товариство також розробляє рекомендації та посібник зі збереження різноманітних видів і сприяє їх використанню.

ПРООН впроваджує проект «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні» (ОНП), який фінансується Глобальним Екологічним Фондом. Метою проекту ОНП для України є оцінка її можливостей виконання обов'язків, прийнятих в рамках глобальних екологічних конвенцій, зокрема конвенцій, пов'язаних із зміною клімату, деградацією земель та біорізноманіттям. Окрім цього, існують сподівання, що процес ОНП забезпечить можливості сприяння розвитку конкретних ініціатив, що призведуть до застосування підходів, які передбачають спільне вирішення глобальних екологічних проблем на національному і місцевому рівнях. Одночасно ОНП допоможе об'єднати цілі глобального екологічного менеджменту та систем сталого розвитку. Окрім цього, ОНП сприятиме діалогу, обміну інформацією та співробітництву між міністерствами і науковими інститутами. Академією наук, НУО та приватним сектором, а також підвищить загальний рівень обізнаності в країні з питань, пов'язаних з конвенціями. Очікується, що головним результатом цього процесу стане підготовка стратегічного екологічного документу та Плану дій.

З цією метою ПРООН шукає кваліфіковані організації для надання консультативних послуг з питань зміни клімату, біорізноманіття та деградації землі/опустелювання.

У науковій літературі [4] виділяють кілька етапів пошуку додаткового фінансування:

- 1) Підготовка концептуального документа, або короткого змісту проєкта, обсягом у кілька сторінок, який має містити такі дані: інформацію про стан справ до початку дії програми (що було зроблено раніше, основні проблеми, заходи); основні цілі проєкту (результат); запланована діяльність; календарний план проєкта; бюджет проєкта.
- 2) Визначення джерел фінансування (гранти, позики, спонсорські кошти, внутрішні ресурси).
- 3) Розкладання проєкта на під проєкти, які відповідають критеріям окремих джерел фінансування. Цілі і види діяльності у концептуальному документі потрібно привести у відповідність до цілей і інтересів грантодавців і кредиторів. Це означає ділення проєкту на під проєкти, які можна легше адаптувати до програм фінансування.
- 4) Пошук партнерів (якщо необхідно). Для кожного підпроєкта визначається найкращий спосіб кооперації з партнерами. Потім визначають з якими партнерами доцільно співпрацювати і шляхи співпраці. На цьому етапі основою є початковий концептуальний документ.
- 5) Підготовка аванпроєкта і подання його на перший розгляд у обрані організації грантодавачів або кредиторів. Для кожного під проєкту готується свій концептуальний документ у том ж форматі, що й основний проєкт (резюме підпроєкту). Якщо у роботі беруть участь партнери, цей документ готують спільно.
- 6) Подання проєкту на розгляд. Кожна організація може мати свої вимоги до подання та оформлення гранту, заповнення апікаційних форм, особистого знайомства із представником проєкту і т.д. Завчасно необхідно знайомитися із інструкціями перед поданням документів.

Починаючи з 1991 р., Глобальний Екологічний Фонд (ГЕФ) виділив грантів на суму 8.7 мільярдів доларів США задля підтримки більше 2,4 тис. проєктів, що сприяють глобальному покращанню навколишнього середовища в більш ніж 160 країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою. Фінансування ГЕФ здійснюється за рахунок країн-донорів. В 2006 році 32 країни-донори внесли 3,13 мільярди доларів США задля фінансування операцій Фонду протягом чотирьох років (табл. 2).

ГЕФ надає гранти для різних типів проєктів, починаючи від кількох тисяч до кількох мільйонів доларів. Це повномасштабні проєкти, середньорозмірні, програмні підходи і стимулюючі заходи.

ГЕФ виступає донором через свої виконавчі агенції для впровадження в дію проєктів на території країн реципієнтів. Таким чином, кошти перераховуються не державі а на рахунки виконавчих агенцій ГЕФ. Такими агенціями ГЕФ, що здійснюють управління його проєктами є 10 установ: Програма розвитку ООН, Програма ООН з навколишнього середовища, Світовий банк, Африканський банк розвитку (AfDB), Азіатський банк розвитку (ADB), Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD), Організація харчування та сільського господарства ООН (FAO), Міжамериканський банк розвитку (IDB), Міжнародний фонд розвитку сільського господарства (IFAD), а також Організація розвитку промисловості ООН (UNIDO). Науково-технічний консультативний комітет надає технічні та наукові консультації з питань політики ГЕФ і проєктів.

При цьому кожний проєкт має мати співфінансування, і держава, яка бажає отримати кошти від ГЕФ повинна декларувати його у співвідношенні орієнтовно 1 до 3. Таке співфінансування можна вважати дешо «віртуальним», оскільки достатньо щоб урядом було задекларовано фінансування певної сфери в тематичний проєкт якої ГЕФ має намір внести свої кошти [1; 2; 3; 4].

Таблиця 2. Діючі проєкти ГЕФ на території України

Назва проєкту	Агенція ГЕФ, виконавець проєкту	Бюджет проєкту, млн. дол. США	Бенефіціар в Україні	Термін проєкту, роки
Зміцнення управління та фінансової стійкості націо-нальної системи природо-охоронних територій в Україні	ПРООН	2,1	Міністерство екології та природних ресурсів, Служба Заповідної Справи	2008-2011
Реалізація Стратегічної програми дій для басейну Дніпра з метою зменшення забруднення стійкими ток-синними забруднюючими речовинами	ПРООН	2,7	Міністерство екології та природних ресурсів	2010-2012
Подолання бар'єрів на шляху зменшення викидів пар-никових газів через підвищення енергоефективності системи централізованого тепlopостачання	ПРООН	3,5	Рівненська обласна державна адміністрація	2008 - 2011
Програма малих грантів	ПРООН	5,0	-	2010-2014
Підвищення енергоефективності і розширення використання поновлюваної енергії в Агро-продовольчій сфері та інших малих і середніх підприємств (МСП)	ЮНІДО	5,2	Національна енергетична агенція, Інститут відновлювальної енергетики, Інститут сталого розвитку, Мінпалив-енерго, Міністерство аграрної політики	2011-2016
Трансформація ринку для просування енергоефективного освітлення	ПРООН	6,6	Міністерство екології та природних ресурсів, НАЕР, Держстандарт	2011-2016
Всього	-	31,1	-	-

З 2008 року ГЕФ профінансував заходів на загальну суму понад 13 млн. дол. США. До 2016 року планується цю суму збільшити удвічі.

Кожна країна визначає чиновників, які відповідатимуть за діяльність в рамках ГЕФ. В Україні відповідно до постанови КМУ №1371 від 13.09.2002 відповідальним за співпрацю з ГЕФ назначено Міністерство екології та природних ресурсів України тому саме даний орган влади визначає цих чиновників, відомих як Координатори «GEFFocalPoints», що відіграють ключову роль в забезпеченні відповідності проєктів національним потребам та пріоритетам.

Розрізняють два види національних координаторів. Політичний координатор є відповідальний за політику та питання щодо діяльності державних органів влади, а також співпрацю з іншими зацікавленими органами в його країні. Всі країни-члени мають Політичних координаторів. Операційний координатор ГЕФ є відповідальним за програму координації проєктів ГЕФ в межах своєї країни, а також іншу операційну діяльність. Тільки ті країни мають право на фінансування по лінії ГЕФ, які, як очікується, призначать операційного координатора ГЕФ.

Концепції проєктів можуть бути розроблені урядами, неурядовими організаціями, громадами, приватним сектором, або іншими структурами громадянського суспільства. Ініціатори проєкту тісно співпрацюють з національними координаційними центрами ГЕФ та Агентствами ГЕФ, з метою розробки концепцій і спостереженням за життєвим циклом проєкту.

Проєкти затверджуються Радою ГЕФ. Рада ГЕФ є головним керівним органом. Вона складається з 32 членів – представників країн-членів ГЕФ.

Висновки. Таким чином, грантові проекти є суттєвим джерелом фінансової допомоги у здійсненні заходів щодо збереження біорізноманіття в Україні. Держбюджетне фінансування лишається недостатнім, що зумовлює необхідність пошуку нових форм фінансування. Зазвичай ініціатива у створенні та просуванні грантових проектів належить переважно вищим навчальним закладам України та науково-дослідним інститутам, громадським організаціям. Територіальна громада ще недостатньо залучена у вирішенні місцевих проблем збереження біорізноманіття. Фінансування за гранами, як підтверджує зарубіжний і вітчизняний досвід, є і суттєвим, і дієвим. На міжнародному рівні діє ціла низка природоохоронних організацій, основними з яких є Глобальний екологічний фонд (ГЕФ), Європейська екологічна агенція, НАТО, МАГАТЕ, МСОП, Green Pease, ЮНЕСКО та багато інших. Фінансуванням природоохоронних проектів, тобто наданням грантів на міжнародному рівні займається ГЕФ, який впродовж 2008-2014 рр. профінансував заходів із збереження біорізноманіття на суму понад 13 млн. дол. США та залишається одним із провідних донорів у фінансуванні заходів із збереження біорізноманіття на міжнародному рівні.

Проте варто звернути увагу на те, що фінансова допомога щодо фінансування заходів збереження біорізноманіття, зважаючи на катастрофічне зменшення видів, погіршення стану довкілля, нестабільність клімату, в цілому є недостатнім. Держбюджетного фінансування, що має залишковий принцип, не вистачає. Тому напрям розроблення грантових проектів та програм необхідно розвивати в Україні надалі, із залученням широкого кола міжнародних організацій.

Література.

1. Стратегія державної екологічної політики України на період до 2020 року/ Офіційний сайт Мінприроди України // <http://www.menr.gov.ua/index.php/about/strategy>.
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.91 // Відомості Верховної Ради України, 1991, № 41 (08.10.91), ст. 546.
3. Конвенція про біологічне різноманіття // <http://www.biodiv.org>.
4. Биоразнообразие <http://www.biodiversity.ru/coastlearn/bio-rus/funding.html>

References.

1. The official site of Ministry of Ecology and Natural Resources (2013), "State Environmental Policy Strategy of Ukraine till 2020", available at: <http://www.menr.gov.ua/index.php/about/strategy> (Accessed 23 February 2014).
2. Verkhovna Rada Ukrainy (1991) Zakon Ukrainy "Pro okhoronu navkolychnoho pryrodnoho seredovyscha", available at: <http://www.menr.gov.ua/index.php/about/strategy> (Accessed 23 February 2014).
3. Convention (1992) "On Biological Diversity", available at: <http://www.biodiv.org> (Accessed 23 February 2014).
4. Biodiversity <http://www.biodiversity.ru/coastlearn/bio-rus/funding.html>

. Стаття надійшла до редакції 18.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"